

LO POBLE

Unas cuantas cassetas blancas que semblavan una niada de colometas que baixant de la muntanya anavan á abeurársse al riu; tal era lo meu poble. Allí nasqué y entre los jochs y las brallas dels altres baylets vaig anar creixent y tot y ser un poblet de *quatre casus* y escás lo número de xicots, may he estimat tant cap terra, ni los companys qu' he conegeut més tart m' han semblat tan franchs, tan sencers, tan *germans* en una paraula com aquella colla de que pochs, molt pochs, quedém ja

Per aixó que quan sento parlar de la Patria no puch menys de pensar en lo quartet ahont la mare groinxava mon bressol y l' ronech asco prop la llar, ahont solia sentarse lo meu pare tot posantme sobre l' seu genoll per fer lo caballet! Qui ho tenia de dir que d' una cosa tan petita, tan prosaica, eixís eixa forsa espansiva tan poderosa que avansant y saltant impetuosament totes las barreras que á son pas s' oposan constitueix l' aixam de pobles, de vilas y ciutats que forman una sola familia gran com lo seu nom, noble com lo seu passat, valenta y atrevida com las serras que coronan las nostres valls ó impetuosas com las onas del Oceá batent las costas del Cantábrich.

Aixis es que mentres lo meu poble ignorat de tots, no havia pres part en las guerras fraticidas que tantas llàgrimas han costat á las pobres mares y á Espanya tanta sanch, se contava encare en las vespradas las proeses de més d' un brau que deixant l' arada y l' aixada quan l' invasió francesa, lluny d' esperar á ser atacats á casa seva per agafar l' arma, varen correr als gemecs de sos germans, al crit de l' Independència proclamada en el cor de la nació.

Cada any, tal dia com lo 2 de Maig al veure onejar lo pabelló nacional en los nostres edificis públichs, nos sembla veure en l' aire que mou l' insignia gloriosa de la Patria lo gegantesch alé d' un poble, inspirat per la més justa de las causas, rompent las cadenes d' una tiranía odiosa.

Qui no se sent orgullós de descendir d' un d' aquells héroes devant dels quals la mateixa àliga fugia?

La antigua Roma s' vanagloria d' un Cincinnati que després d' haver vensut los enemichs de la seva patria va tornar á agafar l' arada. Quants ne trovariam nosaltres de aquets héroes que sense aspirar á cap premi ni demanar cap recompensa tornaren á casa, fins y tot ignorant qu' acabavan d' escriurer una epopeya que seria

l' admiració dels veniders. Aixis es com voldríam veurer sempre lo nostre poble.

Entussiasmat per una idea no posa preu á cap sacrifici, sempre pròdich de la seva sanch. De Tetuán al Callao, Quàntas pàginas de gloria! Quants cors d' heroe amagats baix la brusa de l' obrer!

Malament un heroe pot convertirse en asesi. Per aixó quant tots los diaris dedicaven columnas y més columnas, á profetisar l' actitud de l' obrer en lo primer de Maig, nosaltres la varem preveure tan correcte y digne, que trobam ridícul tant de rebombori.

Criats en la terra catalana fills d' aquest mateix poble que més de quatre vegadas ha servit de *carn de canó* lo coneixem á fondo. Ignocent com un noy, perque es fort com un atleta, se'l pot enganyar fàcilment, mes temin sa ira lo dia que conegui que se'l fà servir de joguina. Intelligent com pochs, coneix la moneda falsa de ls *drets illusoris*, que son no mésqu' un escarni quan s' aplican d' una manera arbitraria com escarni eran los graps de diners en las festas públicas tirats als famelichs Romans per emperadors indignes, pel gust de véurerlos aixafar los uns ab 'ls altres ab l' afany de volguelos recullir.

Mala manera de satisfyer la fam d' un poble! Que brilli la moralitat en l' administració y la justicia en las lleys! que s' prescindeixi una mica més de la *forma* per mirar més lo *ondó* de las qüestions. Més d' un pagés sent diputat tal vegada esposaría la situació del seu districte d' un modo més brillant que l' advocat més pintat del foro, perque tindria sobre aquest la ventatja de coneixer lo terreno que l' fà viurer y ademés perque la veritat es eloquient sempre y no necessita disfrazarse per ferse sentir en los mateixos Palaus. Que l' travall honrat per las institucions humanas y divinas sigui protegit y alimentat ab obras de reconeguda utilitat per la nació, obrint canals que fecundin los nostres camps, dotant de vias de comunicació las més insignificants comarcas, perque s' pugan comunicar ab més freqüencia ab las del resto d' Espanya y s' estrenyin més y més ab la coneixensa la germanó que á totes las té de unir.

Y en fi quant los polítichs estéssen convenuts de que las apostasias se premian ab lo despreci y no ab la cartera d' un ministeri, podriam esperar llavors algú major desinterés en los seus projectes y creuriam s' ha iniciat la regeneració política que s' busca avuy no més que entre utopias y divagacions.

CARTAS.

SANFAINA

La nota dominant de la setmana han estat los petardos pero que no han estallat tots d' una mateixa manera. Al Alcalde de Capellades en forma de salva mentres celebraba sessió l' Ajuntament.

A un argenter del carrer de Fernando un dependent seu en volia fer un d' or macis guarnit ab pedras preciosas y per aixó li feya falta material que l' oferi abundant, encara que un poch car, la botiga del seu amo que va trobar de menos 30 ó 40 mil duros en joyas que felisment han tornat allá d' hont havian sortit.

A l' Estat també li han pegat un petardo monstruós los Astillers de Nervion, sols qu' en lloch de ser plé de dinamita, es de sin dineritis materia no menos temible en determinats casos.

L' únic que hi ha es qu' aquest era previst quant menos.

¿Qué dirían are los que calificavan de tafaners als catalans, quan va passar á Bilbao la Comissió del Foment del treball nacional, y que per cert va declarar que 'ls interessos del Estat no estavan prou garantits?

Y aquells diaris que cantavan á duro la ratlla las excelencias y la necessitat de la concessió?

Y tots aquells pares de la patria xichs y grans que s' trovan embescats en aquest assumpto brut ¿com ho farán per treures l' oli que cubreix lo seus vestits?

Ja hi haurán prous *quita-morchis*? Perque de bugaderas per més que no'n faltin may per los voltants del Congrés, l' ase'm flich, si podian rentarla tanta roba!

Un altre mena de petardo es també l' qu' han pegat als treballadors de París, los petardistas.

Com que tothom te pór de viure allí, los richs se'n han anat y per lo tant ningú compra y en últim terme qui paga los plats romputs?

Lo manxaira, l' jornaler al que s' condemna á una mitja huelga forcosa.

Pero com allí diuhen á las penas punyaladas entre las convocatorias de meetings, un tranquil va posar en algunas cantonadas un anuncie per una reunió ahont se tractaria de suprimir las sogras.

Per mostra de pór, la del Alcalde d' Argenteuil que per guardia de la seva persona va demanar no més qu' un escuadró de caballeria.

Si aquí Espanya dessin á un Gobernador la forsa que en tal proporció li correspondría, de

segur que l' joch fora acabat, perque ja no hi hauria lloch de temer las amenassas dels jugadors que diuhen (encare que nosaltres no ho creyem) que 's valen d' aquests medis per influir en l' animo de determinats personatges.

A nosaltres nos semblaria més natural que imitessin la conducta dels jurats de París (que ja sabem també que no ho farán) y qu' acceptessin sino diners perque fora un nivell molt baix, al menos un dinar.

Y á proposit saben de que 's componia lo menú del esmorsar que 's anarquistas oferiren al jurat de la causa Ravachol?

Pues velshi aquí:

Pilota de burgesos.—*Vache enragée* (en català estufat rabios).—Llengua ofegada.—Judges à la papillota.—Tripas à la Ravachol.—Bombas rellenes.

Fruytas del temps:

Y per tot beure: sanch de burgés.

Astor «L' amo de New-York» com anomenava al primer millionari d' Amèrica, ha mort en una fonda de París deixant una fortuna de més de dos mil millions de rals.

Era net d' un carnicer alemany y qu' havia empleat tots los diners guanyats en altres negocis en comprar terrenos, que mes tart varen ser lo rovell de l' ou de New-York.

Lo «Casino Femenino» establert à Nice está a punt de tancarse. Aquest centre únic en lo seu gènero en el mon admítia fins ara no més que sòcias de 40 anys per amunt.

Pero com que las donas no volen ser may velasses, resultava que fins que tenian nets no's decidian a entrarhi y l' estat econòmic del Casino en sufria. Per evitar això las americanas han proposat que 's trasladés à 30 el mínim d' edat de les candidatas.

Quants emprenys no hi deurá haver per entrarhi després d' aquesta reforma!

Los castellans per boca del senyor Angel Muro varen tastar lo clàssich romesco tarragoní. Diu que l' va trobar tan bò.

Mentre no 'ls enllamineixi massa y acabin de substituir per madrilenyos los pochs catalans que quedan à las oficinas públicas de per aquí, tot anirà bé.

Es tan bò 'l romesco y sobre tot menjat à la terra.

ESCAROLA LITERARIA

SOLS FULLAM

Voleyan, ja fa una estona,
va la blanca papallona
pel jardí;
en quisguna planta 's posa,
mes si mel cerca afanyosa
no n' hi ha aqui.

Un temps lo jardí encisava;
del arch iris rumbejava
tot color;
hi floria l' assutzena,
lo clavell y tota mena
flor de olor,

Mes vingué una ma profana
que arrancá, com tramontana,
tronch y arrel:
adeu flors de primavera,
adeu fragància encisera,
dolsa mel!

Ara lo planter que hi brota
ne dû de regió remota
nom estrany;
capritxosa es la brançada,
mes cuberta de fullada
sols, tot l' any.

També de la Patria mia,
n' arrabàssan cada dia
goyes flors
que, d' antich ben arrelades,

perfumavan delicades
tots los cors.

L' usatge d' estranya terra
les santes costums desterra
que l' cor am;
y en lloch d' hermosa florida,
té lo jardi de la vida
sols fullam!

Cors tendres y candorosos
que com papallons airoso
vol hi alseu;
del amor la essència pura,
de la virtut la hermosura,
no hi cerqueu.

A. G.

Espectacles públichs.

PRÓLECH D' UN SAYNETE

Aixís se titula una obra que 's portarà ab gran aparato en escena en lo Teatro Nacional. Com a Reporter podém adelautar algunas escenes que son realment d' un efecte magistral. La principal escena passa à la Ria de Bilbao en uns astilleros que figurau los del Nervion.

L' amo agobiat pel pés de tant de ferramenta com hi ha allí y que a tals horas s' hauria de trobar en lo mar en forma de barcos pels quals ha rebut bons diners, se lamenta de no poderho tirá tot à rodar y crida à favor d' ella l' opinió pública.

Aquesta compareix à l' instant y s' entaula lo següent diálech:

—Potència traydora, funesta opinió ¿qu' has fet de la meva honra que fa ayqua com las naus que no m' has deixat terminar? No 't bastavan los sacrificis que t' havia fet? L' *Heraldo* de la fama no t' havia enterat que als teus *ecos* tal, tal y tal los hi havia pagat ja los

62,500 duros estipulats per la seva campanya en favor del negoci, sens comptar los

10,000 » per las consultas fetas com advocat à D...

15,000 » per regalo à la seva Senyora y 15,000 » al gran orador D..... distingit jurisconsult.

15,000 » à la seva senyora.

4,000 » per lo banquet à la prempsa.

12,000 » desembolsats pel banquet oficial dat el dia de la solemnitat H y alguns altres mils que fan pór y qu' haurian satisfet à qualsevol altre que no fos tan insaciabile com tu?—Parla ingrata, defensat.

—Pobre ilíus, lo Crédit Francés per captarse los meus favors paga

250,000 duros d' un coll repartits entre 'ls meus fills predilectes.

—Y si no ho creus, té llegeix,—li allarga una llista ahont està subastada la vergonya de la prempsa de Paris, posada al servey de las grans Societats

20,000 duros *Le Figaro*.

20,000 » *Le Temps*.

60,000 » *Le Petit Journal*.

20,000 » *L'Evenement*.

20,000 » *Lo Gil Blas*.

24,000 » lo sindicat de 80 diaris de provincias à rahó de 1,500 franchs per barba.

6,000 » *La République Française*.

80,000 » *Paris*

—Be que vols que 't digui deuen aran més grassos que jo.

No, lo que fan es tirar tan com poden y quan l' empessari ha fet ja lo seu negoci tira la clau à sota la porta y si te he visto no me acuerdo y deixa als accionistas à la lluna de Valencia.

De modo que segons tu no queda altre remey que....

—Ja ho ho has sentit—M' entorno; lo temps es or y com à tal me 'l pagan.

—Aten, ascolta, parat un instant més! que fer al menos per fer semblant d' amagar la meva responsabilitat y la de tants altres que plens de bona fe confiavam en tu, perque mes d' una volta t' haviam trovat falaguera y sumisa?

—No tinch d' aconsellar res, prou gramàtica parda que teniu tots.

—Y l' pais?

—Ja hi está fet: Un escàndol més que l' importa.

Y sense més rahons desapareix sentintse entre una rumor trist semblant al de las fullas somogudas pel vent de la tardor, misatjera de l' hivern, imatje dels desenganyys una veu plañintse que gemega; *Adios España que te quedas sin barcos y sin dinero*

BERNAT XINXOLA.

Rondallas y qüentos.

LO SOLDAT DEL LLIBRE MARAVELLÓS

Una vegada era un soldat que venia de la guerra y passant per un poble l' va atrapar la pluja; ell que 's fica à una casa à demanar xopluch y la mestressa l' va fer anar à la pallissa.

A la pallissa que vá ser, al cap d' una estona sent un gran aldarull per dintre la casa; ell que s' acosta à poch à poch cap allà hont se sentia, y pel forat de la clau vá véurer à la mestressa y à una gitana que 's posavan à taula à fer un gran àpat de butifarras y pollastres y capons, després d' haverli dit a bona ventura.

A n' aquell mateix instant trucan à la porta y la mestressa, que vá conéixer lo trucar, diu: —Ay, es l' amo! y desseguida s' acuya à desparar la taula; la vianda la vá amagar al forn y la gitana la vá ficar à la pastera.

Lo soldat tot ho vá véure.

Vet' aquí que entra l' amo y diu:

—Qué tením per menjar?

—Ay, una mica de vianda que ha quedat de suara.

—No més?

—No més: cóm que no 't sabia la vinguda!

—Sentint aixó l' soldat, ell qu' allavoras se'n entorna à la pallissa ab una de pensada: 's posa à gemigar fort: —Ay, ay, ay! —L' amo:

—Qu' es aixó?

—Cá, —la mestressa,—es un soldat qu' ha demanat aculliment y li fet anar à la pallissa.

—Ay, pobre home, alguna cosa deu tenir! —Ell que s' en vá à la pallissa.

—Company, qué teniu?

—Ay, patró, las feridas que se 'm ressenten d' aquestas humitats

—Veniu, veniu, que us escalfareu.

—L' home no s' ho vá fer dir dugas vegadas: s' alsà desseguida y cap à la vora del foix. Mentre s' escalfava, l' amo li vá dir: —Menjareu alguna cosa?

—Gracias, patró,—vá respondre l' soldat,—de menjar, vulgui l' que vulgui, no me 'n falta may, portant aquest llibre.—Y 's vá treure de la pitrera un llibre tot arrugat: era l' llibre de las ordenansas que li havian dat al servici.

L' amo no sabia de llegir, diu:

—Qué 's un llibre de virtut?

—Mireu si ho es que quan tinch gana no haig de fer sino obrirlo, demanant lo que 'm ve de gust y, allò que demano se 'm presenta al instant ben cuyt y amanit.

—Home, si aixó fos vritat!

—No ho ha de ser! Voléu que fassi la prova ara mateix?

—Ja m' agradaria!

—Vaja, donchs; us vindrián de gust butifarras?

—Prou.
—D' ahont las farém sortir? Del forn?

—Del forn—

Lo soldat qu' obra 'l llibre y 's posa:

—Llibre, llibret, per la virtut que Deu t' ha dat, fes surtir butifarras del forn ben aviat.—

Diu:—Anéuhi, patrona, que ja n' hi troba reu.—

Respón la mestressa ab gran malicia:

—Vaja, vaja, no estich per ximplerías.—

Lo soldat:—Ja hi aniré jo, donchs.—Ell que destapa 'l forn y 'n treu una plata de butifarras que dava gust de veure.

L' amo no se 'n sabia avenir:—Quin llibre!— Y entre ell y 'l soldat van deixar la plata neta.

Havent menjat las butifarras lo soldat torna:

—Patró, qué farém surtir ara? Algún pollastre?

L' amo:—Vinga

—Llibre, llibret, per la virtut que Deu t' ha dat, fes surtir pollastres del forn ben aviat.»

Diu:—Patrona, si voleu anar al forn, ja hi h'as pollastres.

La mestressa no hi va voler anar tampoch y 'l soldat va dir:—Ja hi aniré jo.—Vá y treu del forn una gran plata de pollastres, que feyan un gotx!

Altra vegada entre' ell y l' amo van escurar la plata.

Acabat diu:—Patró, qui sab si feyam surtir un caponet ara? Hi hauria gana?

Diu:—Provémho.

—Llibre, llibret, per la virtut que Deu t' ha dat, fes surtir un capó del forn ben aviat.»

Diu:—Patrona ja tenim el capó al forn.

Ella ¿qué hi havia d' anar tampoch? Y 'l soldat va dir:—Ja hi aniré jo.—Hi va, y 'n treu un capó rustit, que feya un olor!

Poch ne va sobrar, y allavores el soldat va dir:

—Vaja; patró, qué tal?

—Molt bé,—va respondre l' amo,—¡quin llibre! (Oh, y tan ben cuyt y amanit que ho fa surtir!)

—No us ho deya! La cuynera y tot faria surtir, si volia.

—Ja ho voldria veure.

—Si? Vaja douchs: d' ahont la farém surtir? De la pastera?

—Tant m' estím.

—Llibre, llibret, per la virtut que Deu t' ha dat, fes surtir la cuynera de la pastera ben aviat.»

Diu:—Patrona, si voleu obrir á la cuynera, ja es dintre de la pastera.

Pero, la mestressa estava més morta que viva, ni godesa de dir res tenia: y 'l soldat va dir:—Vaja, ja l' obriré jo.—Obra la pastera y 'n surt la gitana fugint com un mal esperit.

El soldat:—Patró, l' héu vista?

—Sí; pero sembla una gitana.

—Oh—va dir el soldat—els dimonis, quan volen, ja 'n van vestits de gitanas.

Ell s' ho va creure tot, l' home! Y després, tan emprendat va quedar del llibre, que no va parar fins que 'l soldat li va vendre: 'l soldat n' hi va fer pagar un ramat d' unses y, ben calent de butxaca, se 'n va anar cap á la seva terra.

BALDIRÓ.

ALL-Y-OLI

PIGRAMA

Un trist jugador del mont
al veures d' argent pelat
se 'n va anar desesperat
á queixarse á un polizont
y ab sa cara de pavana
li va dí 'l municipal
—Aixó del mont es rural
jo soch policia urbana.

...

Un pagés se 'n va á casa d' un dentista pera
que li tregui un caixal que 'l fa patir molt.
Lo dentista, que es un hábil cirurgiá prac-
tica la operació d' un modo excellent, y li treu
lo caixal sense ferli mal.

Lo pagés se treu mitj duro y 'l dona al opera-
dor. Aquest se 'l mira sorpres, y ab la moneda
en lo palmell de la mà, diu á son client

—Home, es un duro.

—No, senyor; no es més que mitj. Miriu, be.

...

Nostres criats.

—Pero Manel, ¿no veus que las cadiras están
plenias de pols?

—Sí, senyor, y es natural. ¡Com avuy, encara
no s' hi ha assentat ningú.

...

Entre homes poítichs:

—Digam, Teodoro, ¿cambiarías d' opinió per
10,000 duros.

—¿Per qué m' has pres? Soch un home honrat
y 'l menos se 'n necessitarían 50,000 pera com-
prarme.

...

Deya un de Reus:

—He vist una col tan grossa, que feya tanta
ombra, que hi descansavan durant la mitjiana
varias collas de segadors.

—Jo—li contestà un de Valls—he vist fer una
caldera tan colossal, que dins d' ella hi travalla-
van cent homes y de l' un al altre no 's sentian
los cops de martell.

—Home, aquesta es massa grossa—replicá l'
altre.—¿Ab quin objecte podían fer una caldera
tan colossal?

—Ab lo de courer la col que vosté va veurer
á Reus.

...

A la pescatería.

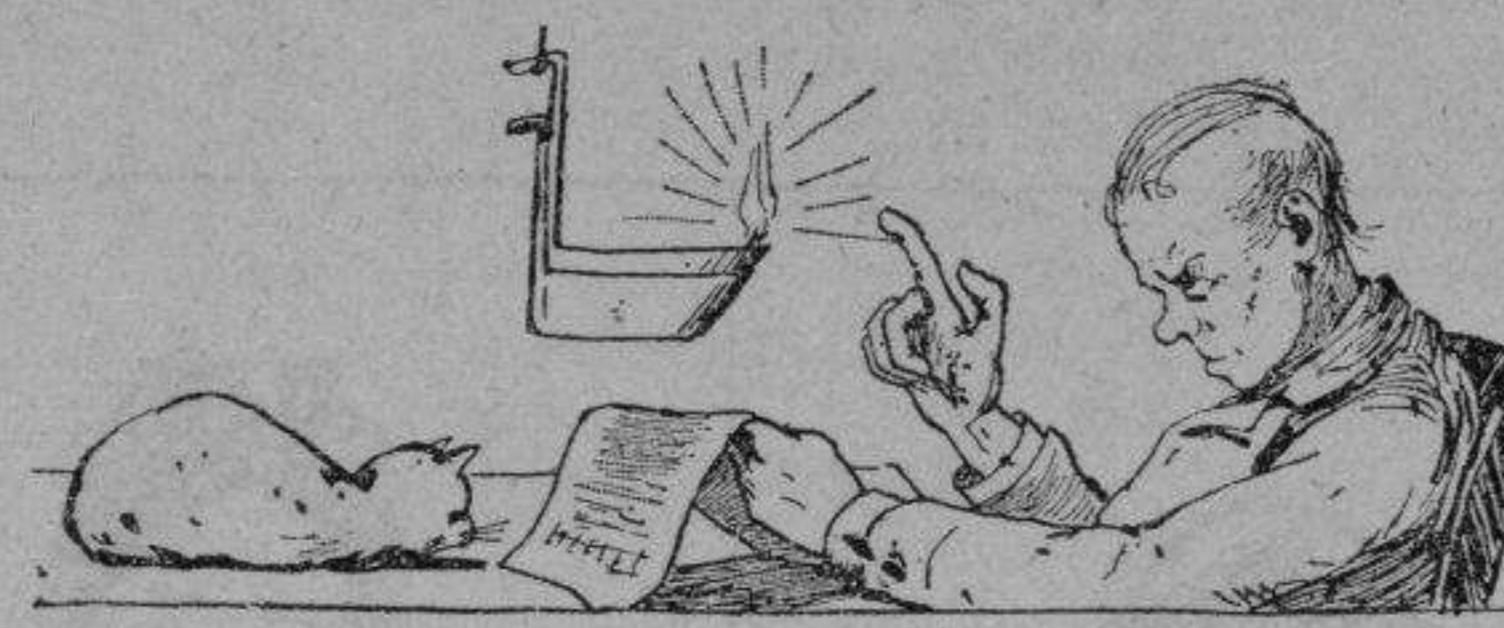
Li preguntan á un peixater que tenía un cove
de llús.

—¿Son frescos?

—Sí.

—Ja. No veieu que tenen l' ull trist...

—¡Redimontri! ¿Hi ha algún mort que 'l tin-
gui alegre?

TRENCA - CLOSCAS.

XARADAS

Tractament es la primera
consonant es la segona
un parany es la tercera
y ma total sens fal-lera
es un carrer de Barcelona

PAU MORA.

Part del mon es ma primera
segona-inversa signe Aritmetical
tercera-inversa un vegetal
y ma total ciutat estrangera

PAUHET DE LA CINTA.

ROMBO

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

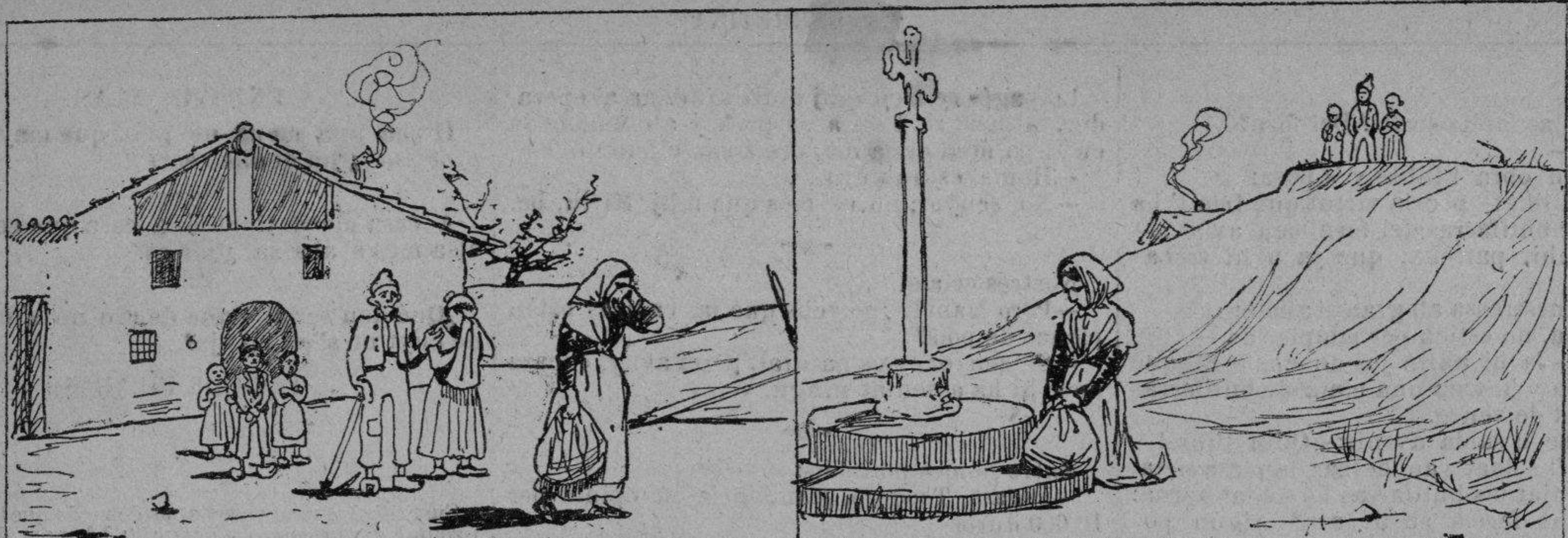
...

...

...

...

Historia de la pobre chica.

—Noya, aquí no farías més que fangar, mentres
que á Barcelona lo servey se fá un bon *mitxot*.

Despedida del poble.

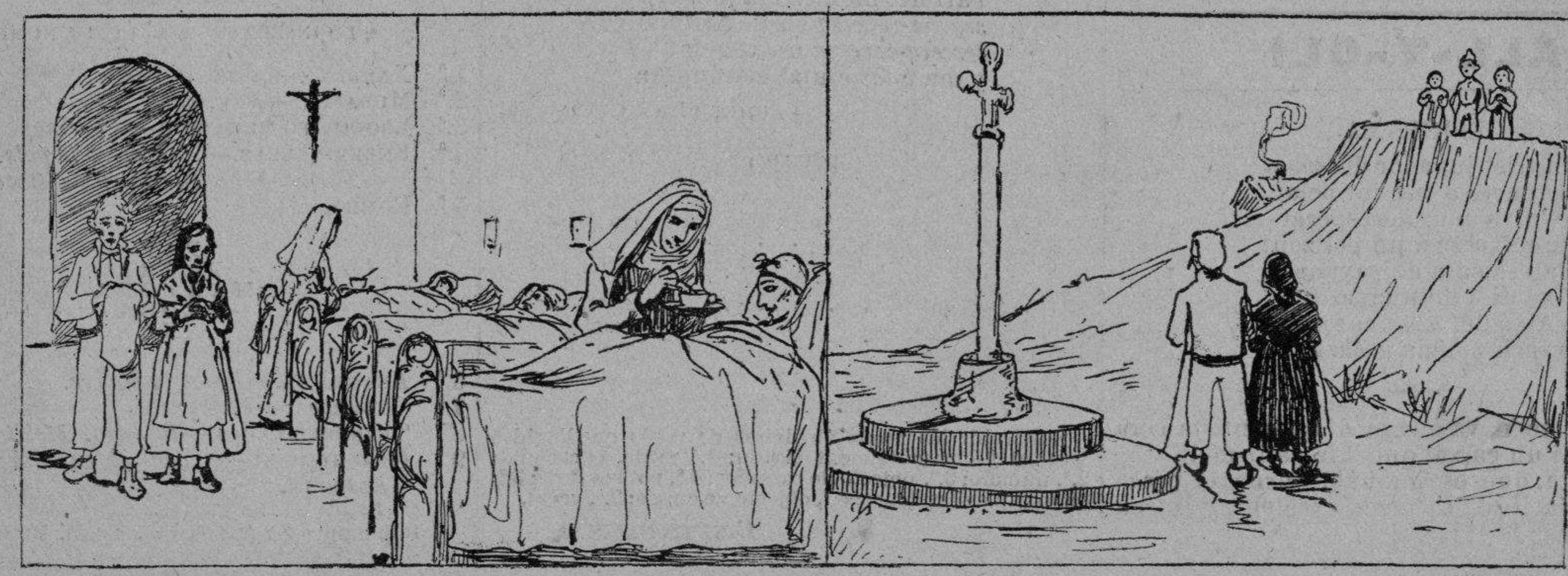
—Bé, 't probaré, y si t' aixeribeixes una mica,
farém tractes.

—Bleda; no veus que t' estaría milló un bon tupé.

Lo primer pas.

Ja ha trobat un' altra mare.

Desenllás.

Epilech.